

* „Zorja Galickája“ je jela zopet kot lepoznanek in podučen list na dvéh listih v tednu izhajati. Popustila je stare čerke in se popravljenih poprijela. Veljá po pošti 3 for.

* V kratkem bo de v Pragi prišel na svitlo prvi zvezek povedk iz Černogore od K. Herloša, pre-stavljenih v česko od dr. Pichla.

* Znani slikar Adam se je v Černogoro podal, ondi bolj slavne može vpodobiti.

* V Zagrebu pri Županu je prišel na svitlo prvi zvezek „Vienca zabavnoga književstva“ od Vezića. Obseže dve vesele igri, „Gospodične iz St. Cyra“, in „čša vode“ iz francoskega prestavljene. Veljá 1 for., po pošti pa 1 for. 14 kr.

* Druzega tečaja pedagogičskega časopisa „Škola“ je prišel prvi dvomesečni zvezek pred nekaterimi dnevi na svitlo, ki zapopade mnogo zanimivih sestavkov od dr. Čermaka, prof. Rozuma, dr. Čupraiha.

* V Vilni bo začelo skoraj izhajati verlo važno delo: Zgodovina nauk prirodozlovnih od najstarih časov do 18. veka spisano po ustnem prednašanju slavnega Cuviera iz St. Agé in na poljsko prestavljeno od Gustava Belkega in Aleksandra Kremere, pomnoženo z znanstvi v poljskem jeziku.

* Leon Kuricki je doveršil dolgo povest: „Pocziva szlachta (pošteno plemstvo).“

* Fr. Kunjašič, ki je leta 1848 umerl, je zapustil pesem iz 16 pevanj obstoječo pod naslovom „Vratil-slav“ in več drugih manjših pesem v ilirskem jeziku.

Ozir po svetu.

Deršavopis Turškega carstva.

Turško carstvo v Evropi, Azii in Afriki obsežo 43.500 štirjaških milj. Turško europejsko ima 15 milionov in pol, aziatiško 16.050.000, in afrikansko 3.800.000, skupej tedaj 35 milionov in 350.000 prebivavcov.

Ozmanov je v Evropi 1.100.000, v Azii 10.700.000, Slovanov 7.200.000, Rumunov 4 mil. Arnautov 1.500.000, Gerkov 1 mil. v Evropi, in 1 mil. v Azii, Armenov 400.000 v Evropi in 2 mil. v Azii. Po véri je Mohamedanov 3 milione in 800.000 v Evropi, 12 milionov in 950.000 v Azii, 3 milione in 800.000 v Afriki; Gerkov in Armencev v Evropi 11 milionov in 370.000, v Azii 2 miliona in 366.000; rimskih katoličanov v Evropi 260.000, v Azii 640.000; judov v Evropi 70.000, v Azii 200.000.

Vojškina moč: državna armada se deli na 6 armadnih oddelkov, polovica je v službi, polovica doma. Pri vsakem armadnem oddelku so trije pešni polki, dva polka konjikov in 1 polk delostrelcov. Cela državna armada šteje 448.860 vojakov. Brodníštvo obstoji iz 74 bark in šteje 25.000 mož.

Dohodkov ima turška država 731 milionov piastrov (ali 44 milionov in 848.000 tolarjev), stroškov pa na leto 731 milionov in 800.000 piastrov (ali 44 milionov in 871.000 tolarjev).

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Prema na Notranjskem. V 8. listu „Šolskega Prijatla“ naznanita dva izslužena hobista (?), da sta popotvaje za svojem kruhom skoraj v vsih farnih in podfarnih cerkvah po Gorenskem in Notranjem pri očitnih božjih službah bila, kjer sta orglavce in pevce pretehtovala; — nasledek tega pretresa je očitna pohvala deveterih, in obrekovanje dvéh. Al bi ne bila imenovana hobista modrejši storila, ako bi bila, namesto pretresovati druge, raji za svoj godla, nečemo tu-

kaj razsojevatí. Zná bití, da sta godbe mojstra — pravična razsojevatca pa nista, ker sta, kolikor je le nam znano, pohvaljenim tudi orglavca pritislila, kateri je, po spričbi ravno tako če ne bolj kakor sta onadva v godbi veljavnih mož, manj hvale vreden, kakor orglavec v Premu na Notranjem, kteremu sta breme očitnega osramotenja naložila, kar vse tukajšne prijatle šole (orglavec je tu tudi učitelj) močno žali. Ni nam scer mar, al sta hobista hvale vredne ali nevredne orglavce povzdigovala, — žali nas pa močno, da je od svojega g. fajmoštra in faranov spoštovani orglavec od dvéh nepoznanih ljudi očito ogerdjen, v kterih spisu ne enega dobrega namena, ki bi nju djanje odobril, zaznati ne moremo. Da vse oznanovanje hobistov (?) orglavca na pokvarjene orgle ušesom ugodno igrati prisiliti ne more, je jasno, ko beli dan, kar je bilo hobistomo ravno na Premu temno; da pa tako nepremišljeno razobčenje orglavca samega v serce bode, da mu veselje do cerkvene godbe (ktero skoraj zastoj opravlja) in veselje do šole jemlje, je istina, ktere tudi hobista ovreči ne moreta. — Ne bi se bili nadjali, v zakladu „šolskega prijatla“ tako prederzno zabavljico najti, ktera, naj jo obračamo kakor jo hočemo, od nobene strani ne dobrega namena, ne dobrega vspeha ne zagotavlja. — Toliko v imenu častitega Premskega gosp. fajmoštra in tamošnih faranov v zagovor orglavca v Premu na Notranjem.

Učiteljski prijatelj.

Iz Senošč 23. sušca. 8. Tudi pri nas smo veselje otebe Njih veličanstva presvitlega cesarja slovesno obhajali. Komaj se dan sv. Jožefa napoči, se zaslíši terdi pok doli s starega grada, kamor so sosesečani že poprejšni dan okolj 200 let stari top z velikim trudom pritirali. Ob desetih je bilo v cerkvi velko opravilo z zahvalno pesmijo, h kteremu je velika množica ljudstva privrela. Kaj lepo so pridigovali gosp. fajmošter, in močno je v serce seglo popevanje „cesarske pesmi“. Na večer so bile okna cele vasi osvetljene v veselí spomin slavnega praznovanja. Bog živi Franca Jožefa!

Iz Ljubljane. 15. dan t. m. je bilo v zahvalo srečnega ohranjenja presvitlega cesarja Franc Jožefa tudi v tukajšni oskerbnišnici malih otrok slovesno praznovanje. Bila je namreč v omenjeno zahvalo péta maša pri sv. Florjanu z zahvalno pesmijo, pri kateri je bilo razun malih otrok in častitih gospá zavetnic, tudi veliko družih dobrotnikov imenovane oskerbnišnice pričijočih; po maši so otroci v oskerbnišnici pred krasno okinčeno podobo premilega cesarja nalaš za to praznovanje zloženo molitev molili, po molitvi pa so zapeli „cesarsko pesem“, ktere so se vsi pričijoči enoglasno zdelježili. Natisnjena molitev je bila med pričijoče v spomin razdeljena, otrocičem pa so bile razne darila podarjene.

Novičar iz mnogih krajev.

Razglas pomilostenja, ktero so unidan dodelili presvitli cesar vsim v Mantovski preiskavo zapletenim Lahom, je bil v Mantovi, Milani in Brešii z nepopisljivim veseljem sprejet. — Za Dunajsko cerkev se je na Dunaji nabralo že čez 457.070 fl. — Vojakom je nar višji ukaz došel, da cesar ne želi, da bi vojaki kaj za napravo nove Dunajske cerkve darovali, ker je njih plačilo tako odmerjeno, da ne morejo lahko kaj dati, in scer so vojaki že mnogokrat o družih priložnostih svojo vdanost cesarju skazali. — C. k. ministerstvo denarstva je v polajšanje fajmoštrom in kaplanom dovolilo, da vse plačila, ktere jim iz duhovskega zaklada grejo, zamorejo pri bližnji c. k. davkini vradnii potegovati. — Bivši minister Bruk gré nek zares ko austrijski poročnik v Carigrad, kjer je o sedanjih okoljšinah izvrstnega zastopnika Austrie potreba. — Železnico od

Zidanega mosta v Zagreb bojo berž začeli delati, kakor hitro bo vreme za to; veliko kamnarjev (štamparjev) in navadnih delavcev bo ondi za delj časa dela dobilo; kdor ga hoče, naj se oglasi pri dotični pisarnici na Zidanem mostu. — C. k. državnim pravdnijam je od c. k. deželnih nadsodnij naukaz došel, dobro znane zakotne pisarje naravnost pred kazensko sodbo poklicati. — Že gré blago iz našega cesarstva v Turške dežele brez cola čez mejo. — Strašno veliko snega je padlo te dni po spodnjem in zgornjem Avstrijskem, Ogerskem, Marskem itd., tako da je mnogo cest zametenih; na Dunaji je pretekli pondelk — samo v mestu brez predmestij — 1700 delavcov iz ulic sneg kidalo, kterega so tisti dan 6800 vóz iz mesta peljali. — Za Turčijo je nastopil te dni sila važin čas; o pravdi z Rusom je zares poklical Turk Angleško in Francosko vlado na pomoč, ki ste nanaglioma poslale več vojnih bark proti Turčiji. Vladni list francoski vendar upanje daje, da se bo turško-rusovska zadeva brez vojske poravnala; kar pa pravdo o božjem grobu vtiče, pravi list avstrijske vlade, se je nadjati, da se bo z lepo rešila, ker „nad grobom Izveličarja bi si imele vse kristianske ljudstva bratovsko roke podati, ne da bi v sveti reči kdo le priložnosti iskal, več dežele si pridobiti“. O malo dnéh se bo zvedilo, kako se bo ti klobčič izmotal. — Spet pravijo nekteri novičarji, da sv. oče ne bo šel Napoleona za cesarja blagoslovit, in če papež ne pridejo, ga bo blagoslovil nadškof Reimski. — V Jeruzalemu je to zimo tako malo deževalo, da na zadnje ni bilo skor nič vode; verč vode, ki derži poltretji bokal, je veljal 4 piastre (22 krajc.); gerški kloster je za velikonočne praznike 35.000 verčev vode iz daljnih krajev za 36.000 piastrov (3600 fl. srebra) kupil; pravijo, da so jo še po ceni kupili.

Iz Černogore od 12. t. m. naznanjajo „Narod. Novine“ dnevni ukaz, kterega je Omer-paša 1. marca svoji armadi razposlal. Tako se glasi: „Neprestano deževje od tistega časa, ko smo v Bělopavličce došli noter do včeraj, gosta megla in slana v visocih gorah, primorali so me za čas mali ustaviti vojsko proti puntarskim Černogorcem, in povratiti se v bližnjeterdnjave, da se armada velicega truda odahne. Vi ste mi priča, da bi morala Černogora danes moja biti, ako nam bil Allah le dva dni vedro nebo podaril (?); le gérdo vreme je Černogorce do danes rešilo mojega nepremagljivega orožja (?). Ali jez vas zamorem uvériti, da je to še huje za one puntarje; ker, če dalje bodo tako razuzdano živeli, še huje se bo nad njimi razlila jeza slavnega našega padiša, moja in vaša jeza. Po tem bojo oni naš trud plačali z glavami in premoženjem svojim. Vi ste mi priča, da je moje orožje vedno zmagovalo (?) in da je nam bilo gérdo vreme od večé škode ko paloš kervnički. Gotovo je, da so nas napadali Černogorci o nar hujšem vremenu na našem maršu, ker oni so prokleti tolovaji, ki nemorejo dražiti vredjene vojske. Do novih določil ukazujem, da se vsa neredna armada razpusti in v kuče povrati, nizam (redna armada) pa naj se razdeli po mestih in terdnjavah zunaj puntarske Černogore. Kadar Begovi dobijo moje nove ukaze, naj se vsa raja in ljudi (?) vzdignejo ko en mož, da sovražnike (dušmane) naše vere iztrebimo ali podložimo“.

Tako se Omer baha sam sebi, in laže armadi in Arbanii.

Iz ravno tistega dopisa zvemo, da je Omer-paša s silo vzel sebi za ženo neko kristiansko deklé iz Podgorice in jo siloma poturčil. Takošne stvari nemorejo dolgo terpeti! „Več previre kapa na sve strane“.

Vojvoda Vujatić je zares umerl 9. t. m. v Hercegovini tisto smert, s katero je umoril grozoviti Omer Ali-pašata. Milovanja vredni Vujatić se je preveč zanašal na sebe, na svojo kulo in pečovje, — in za to je nemilo poginul. Ko bi se bil on v Černogoro preselil, kakor drugi Grahovljani, danes še bi se živ in zdrav bojeval zoper Turke.

Gosp. Stratimirović je osnoval v Černogori žandarmarijo po enakem načinu kakor je žandarmarija avstrijska. Dosihmal je zapisanih 30 žandarjev in en četnik. Perjanci černogorski, kteri so knezova straža (garda) imajo na kapi dvé veliki (cirilski) pismenki D. I., to je, Danilo I. (prvi).

12. t. m. so se zbrali v Kotoru knez Danilo, vojvoda Juri i Pero in mnogo veljavniših Černogorcev obiskati gosp. generale Kelnera, Mamula, Desimona in polkovnika ruskega Kovalevskega; z njimi je bil gosp. Stratimirović.

Knez Černogorski je Grahovljanom ukazal, nikakor napadati Turkov, ker bo vsako silnost ostro kaznovan; če jih Turki žalijo, naj se pritožijo pri starrašinstvu, ki jih bo branilo.

Klepec.

(Dalje.)

To rekši, sam verši naproti,
Mladenču vpije te besede:
»Velika hvala, golohradec,
»Da si junake tam ustavil,
»Ki so se hotli umakniti,
»Predno spoznaše turske sablje.
»Saj celi svet enacih nima,
»Ne brušenih ne tak kovanih,
»I tako smertno ne kaljenih;
»Pa tud junakov tacih nima,
»Ko sokolovi ljute Bosne —
»Gorje mu, kdor jih derzno skuša!
Mladeneč sliši zabavljico,
Zadela ga je v živo serce,
Vendar odgovora ne daje;
Al huje se razpali jeza,
Al huje iz oči zabliška,
I bolj korak podviza gromen.
Kakor oblaka ob neuri,
Nasprotnimi vetrovi gnana,
Na nebu srečata se črnem,
Ko strela se za streló vtrinja,
Gromeči žarek njune jeze,
Tako zdaj sreča silen silna,
Ko vprvo mahnetá junaka,
I porat z ljutim šestopercem
V junaskem boji se objame,
Sta se oba raztreskotala.
Ko v drugo mahnetá junaka,
I sabljo sreča kruta sablja,
Po tleh razvenkotajo kosci.
Ko sta se v tretje zaletela,
Terdo sta se, strašno objela,
Kosti ječijo pod rokami,
Podobno hrastu, kadar pada.
Mladenču pa je Bog pomagal.
Od tal visoko Turka dvigne,
Ter ga ob zemljo terdo trešči,
Obedve vojske ste čutile,
Tako je zemlja dergetala,
Tako je padel silni aga.
Življenje sladko ga zapusti,
Mladeneč pa izterga nože,
Izterga agu izza pasa,
Od trupla bledo glavo loči.
Tadaj zavriska knežji tabor,
Popade Turke merzla groza,
Brez uma so se zavrtili,
Beže brez uma proti gradu,
Kjer je minulo krohotañje.
(Konec sledi.)